

**TÜRKİYE SERMAYE PİYASALARINDA
MERKEZİ KARŞI TARAF UYGULAMASI**

**13 MAYIS 2013
İSTANBUL**

**DR. VAHDETTİN ERTAŞ
SERMAYE PİYASASI KURULU BAŞKANI**

KONUŞMA METNİ

Sayın BDDK Başkanım, İktisadi Araştırmalar Vakfı, Borsamız ve Takasbank'ımızın değerli yöneticileri, sermaye piyasalarımızın ve basınımızın kıymetli temsilcileri,

Konuşmama başlarken sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Bugün bizleri bir araya getiren İktisadi Araştırmalar Vakfı'na ve ülkemizin tek merkezi takas kuruluşu olan Takasbank yetkililerine teşekkür ediyorum.

Merkezi karşı taraf ile ilgili düzenleme çalışmalarımız son noktaya yaklaştı, dolayısıyla toplantının zamanlaması son derece isabetli olmuştur. Bugün toplantıda ortaya çıkan sonuçlarla birlikte yakın bir tarihte konuyla ilgili düzenleme çalışmalarımızı İnşallah tamamlamış olacağız.

Değerli konuklar,

Borsa İstanbul iç ve dış şartların olumlu etkisiyle tarihi rekorlar kırıyor. Borsamız geçen yıl % 55'e varan getiri performansı ile dünyanın en iyi performans gösteren ikinci borsası oldu. Pozitif performans seyrini 2013 yılında da sürdürüyor.

Gösterge tahvilin faizi % 5'in de altında ve tarihi dip seviyelerinde. Türkiye'nin kredi notunun artacağına dair beklentiler her geçen gün güçleniyor. Enflasyon beklentileri olumlu, merkez bankamızın mesajları faizlerin düşük kalmaya devam edeceği yönünde.

Yeni Sermaye Piyasası Kanunu geçen yılın son gününde yürürlüğe girdi ve ikincil düzenlemeleri bu yılın sonuna kadar tamamlama görevini bize verdi. Sizlerin de yakından takip ettiği üzere piyasanın kuralları yeniden yazılıyor, taslaklarımızı kamuoyuyla ve paydaşlarımızla paylaşmaya özen gösteriyoruz. Tüm görüş ve öneriler bizim için değerli, tümünü değerlendiriyoruz. Takdir edersiniz ki herkesi mutlu edecek bir çözüm yok. Temel kriterimiz, ülkemizi önce 2023, ardından 2053 sonra da 2071'e taşıyacak kurumsal ve hukuki alt yapıyı oluşturmak.

Bu felsefeyle taslaklara son noktayı Kurul Kararı Organı koymakta, önümüzdeki haftadan itibaren yoğun bir şekilde sektörümüz yeni mevzuatla tanışacak. Biz bu nedenle 2013'ü değişim ve dönüşüm yılı diye isimlendirdik, asıl büyümeyi 2014'de bekliyoruz.

Değerli katılımcılar,

Ülkemizde iktisadi ve mali hayatı etkileyen pek çok düzenleme geçen yıl yeniden yazıldı. Borçlar Kanunu, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansal Şirketler Kanunu, TTK ve son olarak da Sermaye Piyasası Kanunu.

Bunların yanında finans sektörü ile ilgili ihtisas mahkemeleri kurulması çalışmaları var. İstanbul Tahkim Merkezi ile ilgili çalışmalar var. Yasa tasarısı Hükümetimiz tarafından Meclise gönderildi. Özel sektörün ağırlıklı olduğu bir yönetim yapısıyla, iş dünyasının kendi arasındaki problemlerin, hızlı bir şekilde tahkim yoluyla çözülmesine imkân sağlayacak bir yapı öngörülüyor. Bu yapı sayesinde hem ekonomik anlaşmazlıklar hızlı çözümlenecek, hem de mahkemelerimiz üzerindeki yük azalacaktır.

İstanbul Finans Merkezi projesi kapsamında çalışmalar devam ediyor. İstanbul'u öncelikle bölgesel, sonrasında küresel bir finans merkezi haline getirmeyi amaçlayan proje kapsamında yürütülen 71 eylemden 29'u tamamlandı, 27'sinde ise önemli yol kat edildi. Diğer eylemler hızla tamamlanıyor.

Bütün bunlar, 2023 yılında, yani Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yıldönümünde, gayrisafi yurtiçi hasılamızın 2 trilyon doları, kişi başına gelirin 25 bin doları aşması, İstanbul'un da dünyadaki en önemli 10 finans merkezinden birisi olması yönündeki ülkemiz hedeflerinin kilometre taşları. Bu taşları vakdinde ve en uygun şekilde döşeyerek İnşallah hedeflerimize ulaşacağız ve yeni nesillere daha güzel bir ülke bırakacağız.

Son 10 yılda ekonominin diğer alanlarında gözlenen hızlı değişim ve büyüme sürecine aynı hızla cevap veremeyen sermaye piyasaları da yeni Kanun ve yeni yıla birlikte bu sürece dâhil olmaya başladı. Hedeflere daha yakından odaklandı. Borsalarımızın birleşmesi, halka arzlarla ilgili yeni anlayışımız ve kurallarımız, Takasbank Fon Platformu çalışmalarımız, kurumsal yönetim ilkelerini uygulama konusundaki hassasiyetimiz, aracılık ve kurumsal yatırımcı sektörümüzün yeniden yapılanması yönündeki ilk adımlarımız bunlardan bir kaçısı.

Pozitif tepki hem hisse sendi piyasasında, hem borçlanma senedi piyasasında, hem bireysel emeklilik sisteminde, hem de yatırımcı sayısında artarak devam ediyor. 2012 yılının ilk dört ayında 25 şirketin 22 milyar TL'lik borçlanma aracı (tahvil-bono) SPK kaydına alınırken, 2013 yılının ilk dört ayında bu rakam 53 şirket için 63,5 milyar TL'ye ulaştı. Artış %188.

Halka açılmalara baktığımızda ise, bir önceki senenin ilk dört ayında 4 adedi gelişen işletmeler piyasasında olmak üzere toplam 8 şirketin halka arzından 169 milyon TL gelir elde ederken, bu senenin ilk dört ayında halka arzı tamamlanan 4 şirketimizin halka arzından yaklaşık 1 milyar TL'lik hasılat elde edildiğini görüyoruz. Artış %490.

Bireysel emeklilik sisteminde geçen yılın ilk dört ayındaki katılımcı sayısı 124.825 kişi iken bu yılın ilk dört ayında 421.944 kişiye ulaşmıştır. Artış %237.

Benzer bir gelişme halka arzlara katılan yatırımcı sayısında da gözlenmektedir. Geçen yılın ilk dört ayında halka arz edilen şirketlerden hisse senedi alan yatırımcı sayısı 10.097 iken bu yıl ilk dört ayda 33.842'ye ulaşmıştır. Artış %235.

Bu gelişmeler sermaye piyasamızın ne kadar gelişmeye aç ve açık olduğunu göstermektedir.

Değerli konuklar,

Finansal piyasalarda küresel boyutta yaşanan krizler, risk yönetiminin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu risklerden biri de takas işlemlerine yönelik riskler ve bu risklerin yönetimidir. Bugün bu riskleri minimize etmeye yönelik teknik bir konunun ülkemizde de başlatılması amacıyla bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Takas işlemlerinde oluşan karşı taraf riskinin merkezi karşı taraf tarafından üstlenilmesi olarak da ifade edilebilecek merkezi karşı taraf uygulaması ilk olarak türev piyasalarda başlamıştır. Günümüzde spot piyasalara da hızla yayılmaktadır.

Merkezi karşı taraf, ilgili piyasalarda gerçekleşen işlemlerde her alıcıya karşı satıcı, her satıcıya karşı da alıcı rolünü üstlenerek takasın gerçekleşmesini garanti eden kurum olarak tanımlanmakta.

Birçok Avrupa ülkesinde takas kuruluşları tarafından verilen merkezi karşı taraf hizmeti büyük bir ciddiyetle ele alınmakta. Biz de aynı ciddiyetle meseleye bakıyoruz, araştırıyoruz, inceliyoruz sonra da düzenlemesini yapacağız.

Merkezi karşı taraflar, tarafların birbirlerine karşı almış oldukları değişken riskleri merkezileştirerek standartlaştırılmış bir risk yönetim sistemine dönüştürmektedir. Bu şekilde birden çok piyasada çok taraflı risk netleştirilmesi yapılabilmekte ve piyasa riski anlık olarak takip edilebilmektedir.

Bunun ötesinde, merkezi karşı taraflar, üyelerin ve müşterilerin risklerini çeşitli algoritmalar aracılığıyla gerçek zamanlı olarak izleyebilmektedir. Bu çerçevede olası riskler önceden tespit edilerek gerekli önlemler alınabilmektedir.

Merkezi karşı taraf uygulaması, piyasalarda likiditenin artmasına da katkıda bulunmaktadır. Artan likiditenin piyasadaki katılımcı sayısını ve işlem hacmini artırmasını, risklerin tek bir kurum tarafından takip edilmesi ve çok taraflı netleştirmenin gerçekleştirilmesi ile takas maliyetlerini de azaltmasını bekliyoruz.

Sistemin bizim gibi düzenleyici ve denetleyici kurumlar açısından da avantajları var. Piyasaların denetim otoritelerince izlenmesinde, teminat kabulü ve yönetiminin, risk ölçümünün, üye ve müşteri detayı tanımlanmasının, merkezi karşı tarafça tek bir merkezden yapılıyor olması önemli kolaylıklar sağlayacaktır.

Değerli konuklar, değerli katılımcılar

İstanbul Finans Merkezi projesinin bileşenleri altında yer alan merkezî karşı taraf uygulamasının yasal alt yapısı, Sermaye Piyasası Kanunu ile düzenlenmiş ve hem organize hem de tezgâh üstü piyasalarda gerçekleştirilen işlemlerde merkezi karşı taraf uygulamasına geçilebilmesine yönelik hukuki zemin oluşturulmuştur.

Kanun'un 78. Maddesinde merkezi karşı taraf hizmeti sunacak kuruluşların faaliyet esasları ve bunların tabi olacakları kurallar düzenlenmiş, bu şekilde, söz konusu kuruluşlar gözetim ve denetim altına alınarak, alt düzenlemelerin Kurulumuz ve merkezi karşı taraf hizmeti verecek kuruluş tarafından hazırlanmasına imkân sağlanmıştır.

Takas riskini kendi bünyelerinde toplamaları sebebiyle, merkezi karşı tarafların, daha etkin bir risk yönetim sistemi kurmaları ve yeterli mali kaynaklara sahip olma gereklidir. Bu nedenle üstlenmiş oldukları mali riskler ile uyumlu yeterli düzeyde sermaye bulundurmaları zorunludur.

Mevcut durumda hukuki altyapı SPK ve Takasbank, teknik altyapı çalışmaları ise Takasbank tarafından sürdürülüyor. Bu bağlamda, sermaye piyasamızda Takasbank'ın kurulduğu yıldan bu yana sıklıkla tartışılan, ancak bir türlü hayata geçirilemeyen merkezi karşı taraf uygulamasının bu yıl içerisinde hayata geçirileceğini burada tüm piyasa katılımcılarına belirtmek isterim.

Sözlerime burada son verirken, merkezi karşı taraf uygulamasının ülkemize ve sektörümüze hayırlı olmasını diliyorum, katılımcılara ve toplantı organizasyonunda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.